

Koós Ildikó - Molnár Béla

A TANÍTÓKÉPZÉS MÚLTJA, JELENE III.

NYUGAT-MAGYARORSZÁGI EGYETEM KIADÓ
SOPRON
2014

Koós Ildikó - Molnár Béla

A TANÍTÓKÉPZÉS MÚLTJA, JELENE III.

Koós Ildikó - Molnár Béla

A TANÍTÓKÉPZÉS MÚLTJA, JELENE III.

NYUGAT-MAGYARORSZÁGI EGYETEM KIADÓ
Sopron
2014

Szerkesztette:
Koós Ildikó - Molnár Béla

A tanulmányokat lektorálta:
Dráviczki Sándor, Gáspár Mihály, Koós Ildikó, Patyi Gábor, Torgyik Judit, Tölgyesi József

A kiadást gondozta:
Nyugat-magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központ
Berzsenyi Dániel Pedagógusképző Kar
Pedagógiai Intézet
Szombathely

© **Koós Ildikó**
© **Molnár Béla**
© **Szerzők**

A tanulmányok tartalmáért a szerzők felelnek.

ISBN 978-963-334-178-0

Kiadja Prof. Dr. Varga László tudományos és külügyi rektorhelyettes

TARTALOMJEGYZÉK

Koós Ildikó - Molnár Béla Előszó.....	10
Fábiánné Andrónyi Katalin Értelem és érzelem – mit tudnak és mit gondolnak a tanító szakos hallgatók a cigányságról?	11
Farkas András A tanítóképzés és az IKT	24
Farkasné Gönczi Rita A diszkalkulia terminológiájának változása a szakaszolgálati tevékenységben, illetve általános iskolák és érintett családok véleménye a diagnosztikáról, a terápiáról	33
Fasching Zsuzsanna Die Beziehung der musikalischen Erziehung und der Heilpädagogik	45
Flamich Mária – Hoffmann Rita Fogyatékos hősök mesékben és a mindennapokban – a kulturális fogyatékoságtudomány szerepe a pedagógusképzésben	56
Golyán Szilvia Intézménytípus-történet „másképp” – Differenciált iskolakezdéstől a rugalmas beiskolázás ratifikálásáig	68
Holecz Anita – Molnár Szandra Az óvodapedagógusok munkahelyi jólléte: erők és erősítők	81
Kispálné Horváth Mária A tanulás pozitív hatásai a felnőttek komfortérzésére	93
Némethné Tóth Orsolya – Zsilinszky Noémi Tanító szakos hallgatók pályakövetéses vizsgálata	105
Gálosné Némedi Kinga A vasvári óvóképzés története	111
Geröly Mária A szombathelyi Domonkos Rendi Nővérek Óvónőképző Intézete	120
Gombos Norbert Változások a hazai tanítóképző főiskolák tartalmi szabályozásában – az 1976. és az 1980. évi központi tanterv	136
Hüber Gabriella Köznevelés kontra magánnevelés XIX. század eleji tudományos folyóiratok tükrében	164
Kovács Krisztina A dualizmus kori magyar tanítóképzés alakulását befolyásoló német hatáselemek	175
Molnár Béla A Népiszkolai Szemle és az Iskolai Szemle bemutatása, elemzése	188

Molnár Béla	
Confessions about Teacher Training, about Starting a Career, about a Primary School Teacher's Profession.....	202
Nagy Adrienn	
Kereskedelmi szaktanárképzés egyetemi rangra emelése az 1920-as években	213
Németh Andrásné Farkas Gabriella	
Az intézmény hagyományai mint az iskolai légkör fontos minőségmutatói.....	225
Neszt Judit	
Az 1868. évi XXXVIII. tc és a miniszteri rendeletek betartásának nehézségei a felekezeti és állami tanítóképzőkben 1868-1938 között	247
Takács Zsuzsanna Mária	
A Notre Dame kapujában. A tanítónővé válás első lépcsőfoka	260
Vismeg István	
A testnevelés oktatásának múltja és jelene Sárospatakon	270
A tanulmányok szerzői.....	280
A tanulmányok lektorai.....	283

Farkas András

Helyzetkép az információs és kommunikációs technológiák oktatási alkalmazásáról

A közoktatásban zajló változások lehetséges összefüggései és következményei a tanító- és tanárképzés pedagógiai-informatikai felkészítésére

Bevezető

Akik munkájuk, illetve személyes családi érintettségük okán foglalkoznak az információs és kommunikációs technológiák és a közoktatás kapcsolatrendszerével rendkívül széles, gazdag témavilágot találnak. A 2012-2013-ban zajló alap- és kerettantervi változások jelentősen árnyalták, átalakították az informatika műveltségi terület korábbi hangsúlyait. E változások „kíséretében”, illetve következtében ellentmondásokkal, egymásnak feszülő kutatási eredményekkel, szakmai, oktatáspolitikai, közéleti köröktől érkező véleményekkel áthatott kommunikáció zajlott (Dajkó 2011; Kőrösné 2012; Hargitai 2012).

Annak az ellentmondásnak lehetünk tanúi, hogy miközben az információs technológiáknak a 21. századi hétköznapi életben történő alkalmazása a legfiatalabbtól a legidősebb generáció számára egyaránt kikerülhetetlenné vált, a NAT¹² által jelzett oktatási „*változtatással Magyarország homlokegyenest szembeegy a nemzetközi trendekkel*” (Hargitai 2012). Az idézetet érdemes tovább is folytatni: „*a fejlett országokban a közoktatás egyre inkább az informatika köré épül, az elsősök tankönyvsomag helyett laptopot kapnak, a tananyagok digitális formában készülnek, a számonkérés is többnyire online formában történik. Maga az informatika pedig – a mindennapi élet követelményeibe igazodva – főtárgynak számít. Nálunk viszont az új kerettanterv az ének-zenenél is hátrébb sorolja.*”

Teszi ezt abban a környezetben, ahol a szakmai – tudományos körök, valamint a média is a legkülönbözőbb formában elemzi, hívja fel a figyelmet a „gyermekinformatika” szükségességére. Gondoljunk csak a „*z*” generáció, *netgeneráció, digitális bennszülöttek, Facebook-nemzedék*, vagy például a *digitális lábnyom* fogalmaira, s azokra a társadalmi aggályokra, melyek ezekkel összefüggésben előkerülnek, mint például az internet-függőség, túlzott informatikai eszközhasználat, káros tartalmak által az internetnek a gyermekekre irányuló veszélyei. Abban minden érintett véleményformáló egyetért, hogy a lehető legfiatalabb életkorban, széles körben van szükség az oktatásra, felkészítésre. A kérdés csak az, hogy kik hivatottak e szerep betöltésére, elsősorban a családi környezet, a szülők, ahol a kutatások szerint jelen van az „ismeret és tudásbeli szakadék” a

---

¹² Nemzeti alaptanterv

gyerek és szülő kapcsolatában (EU Kids Online II), vagy inkább az iskola adhat válaszokat, megoldásokat a felvetésekre.

Így kapcsolódhat ehhez a gondolathoz a címben jelzett téma, miszerint az általános iskola alsó tagozatán a tanítók azok, akik elsők között meghatározó szereppel bírhatnak az informatikai fejlesztés és „felkészítés” területén a kisdiákok életében. A tanítóság nyújthatja az első szakmai iránymutatást az IKT világában, ellensúlyozva a már ekkorra kialakuló számítógép-, internet-használati szokásokat. Ennek okán alaposan felkészített szakemberekké kell válniuk, hisz hatalmas a felelősségük.

„A gyerekek digitális életének élére kell állni, nem átkokat szórni rá”

Számtalan kérdés merül fel többek között a 6-12 éves korosztály informatikai eszközhasználatával kapcsolatban is. A leggyakrabban talán a következők fogalmazandók meg: Mikor történjen az első „találkozás” a számítógéppel, az internettel? Mi legyen ennek a „találkozásnak” a tartalma, konkrétan mit kezdenek a gyerekek az eszközökkel? Létezik-e valamilyen tematika vagy módszertan arra, hogyan gyűjtsenek tapasztalatokat ebben az életkorban? Mennyi időt töltsenek el, tölthetnek el naponta a számítógép „társaságában”? Ki felügyelje, irányítsa e folyamatot? E kérdésekre legtöbb esetben a kutatási eredmények válaszolnak indirekt módon azzal, hogy nyilvánosság elé kerülnek a felmérések eredményei. Így például az, hogy a magyar gyerekek jellemzően 9 éves korban válnak önálló internet felhasználóvá, mely a kutatók becslése alapján 5-6 éves korig csökken a következő években. Továbbá az, hogy a 9-16 éves korosztály 60 %-a napi internethasználó, további 35% hetente 1-2 alkalommal csatlakozik a világhálózhoz. A leggyakoribb tevékenységei a gyerekeknek a különféle videók megtekintése, a közösségi oldalakon történő kommunikáció és időtöltés az online játékokkal (EU Kids Online II).

Miben más az úgynevezett „z” vagy netgeneráció, akik 1995 után születtek? (Tari, 2011) Sokféle forrásból tájékozódnak, „többcsatornás” figyelem jellemzi őket, olyan ez, mint a számítógépen párhuzamosan futó alkalmazások. Számukra a linkek által egymással összekapcsolt oldalak – mint bejárható útvonalak –, a felfedezés öröme hordozzák. A konkrét tartalmak helyett az elérési út ismerete vált fontossá. Mivel *„minden információt könnyen elérnek, azok megjegyzésére már szinte egyáltalán nincsen szükségük. Az emlékezőképesség így rohamosan romlik”* (Gyarmaty 2012). Jellemzően csak azzal az információval törődnek, illetve az kelti fel az érdeklődésüket, ami rögtön alkalmazható, felhasználható értékkel bír. Gondolkodás nélkül, azonnal megosztják élményeiket a világhálón, erre állandó motívumokat is kapnak, például a „Mi jár a fejedben?” kérdéssel az egyik közösségi portálon. Ezek az oldalak szabaddá teszik őket, szabadon, veszélyérzet nélkül tehetnek bármit, elrejtve a valódi személyiségüket is, hisz azok vagyunk a világhálón, akiknek látszunk. Így

a valódi életkoruk letagadásával regisztrálnak már az alsó tagozatos diákok is a közösségi portálokra, már csak egy lépés az okostelefonnal készült, beállított „művészi” fotó feltöltése, és elkészült az új profil, mely olykor erősen torzítja a valóságot.

Mindezek a viszonyrendszerek átalakítják a tanulási szokásokat. Erőteljes multimédiahasználat jellemzi a generációt, a képi, vizuális ingerek meghatározó szereppel bírnak a tanulásnál is. A párhuzamosan zajló, egymásból következő és egymásra ható felfedezések már nem a lineáris, hagyományos tankönyv-szerű tanulási útvonalakat feltételezik, hanem egy összetett, felfedezésre épülő, sokirányú, kísérletező megismerési útvonalat, melyből jellemzően a tudatosság hiányzik. E felfedezéshez segítséget elsősorban a kortársaktól kapnak, a tanárok közreműködése ebben nem számottevő (EU Kids Online II).

A közoktatás jelenleg ezzel a tanulási folyamattal, mint megközelítési móddal kevésbé tud azonosulni, valójában nem tud mit kezdeni vele. Mi lehet a megoldás? *„Az iskolában használni kellene a kultúrának megfelelő eszközöket. Azért, mert a tanító néni nem tudja az internetet használni, attól még a gyerekek tudják. Ma nemigen olvasnak el a gyerekek Jókai-tájéleírásokat. De ha azt mondjuk nekik, hogy „filmrendezőként” keressenek az adott jelenetnek megfelelő hátteret, azt fényképezzék le mobillal, majd a fotókat megbeszélik, összehasonlítják, akkor észrevétlen máris bevontuk őket az irodalmi világba”* (Gyarmaty 2012).

A szemléletváltás tanulási – tanítási környezete

A napjainkban formálódó oktatási rendszer nem kedvez e folyamatnak. A problémafelvetések első tételmondata: *A formális informatika oktatás hangsúlyvesztése figyelhető meg a köz- és felsőoktatásban egyaránt.*

Az NAT informatika műveltségi területe, illetve az informatika tárgy oktatásának rendszere 2012-2013-ban átalakult, a közoktatás egyes szintjein egyértelműen csökkent az informatika tanórák száma. A 2003-ban megjelent Nemzeti alaptanterv egyik nívója volt, hogy az első négy évfolyam számára fejlesztési feladatokat fogalmazott meg e területen. A megjelenő kerettantervek több alternatívát biztosítottak az intézmények számára, általánossá vált, hogy harmadik, de legkésőbb negyedik évfolyamon megjelent a gyermekinformatika, jellemzően heti 1 tanórás tárgyként. A tanítóképzés rendszerében ekkor népszerű lett az 1995-től kötelezően választandó műveltségterületi felkészítés irányai közül az informatika választása. E specializációval végzett tanítók rövid ideig keresettek voltak a munkaerőpiacon, hisz az alsó tagozatban, valamint ötödik és akkor még hatodik évfolyamon is taníthattak informatikát. A bevezetés nem volt osztatlan siker, hisz az egyes intézményekben jelentős volt az ellenállás. A szakemberek és a szükséges infrastruktúra, több esetben pedig a tantó és informatikatanár ellentéte is nehezítette az oktatást. A tanítási kötelezettség ellenére sorra érkeztek olyan hírek, ahol különféle megoldásokkal, de az intézmények nem vezették be az informatika tanítását az alsó tagozaton. A 2007-es Nemzeti

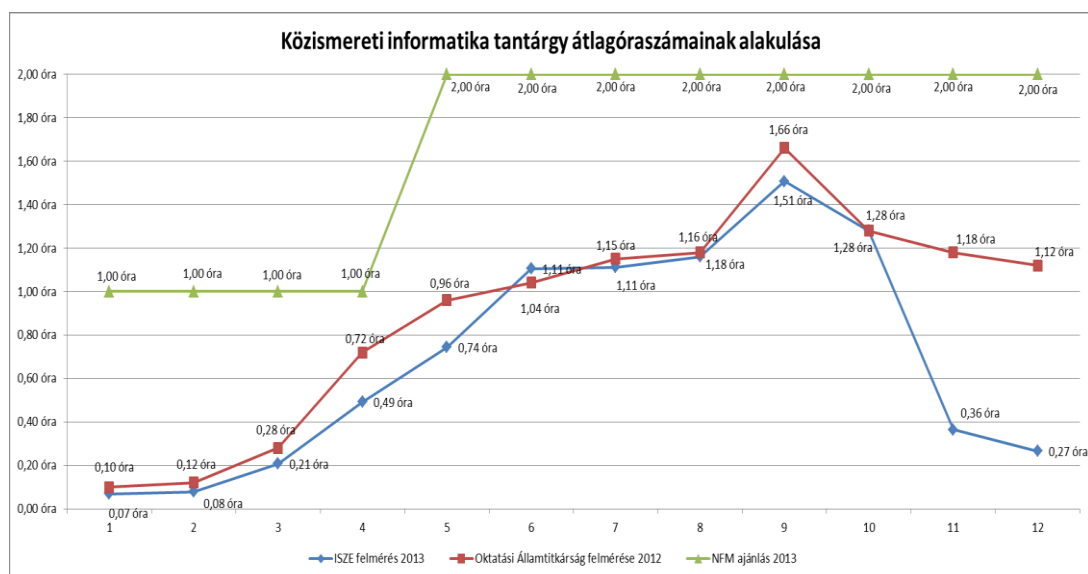
alaptanterv kompetencia-alapú megfogalmazása tovább erősítette a tárgy szükségességét. Majd 2012-ben az alsó tagozaton, „csak” választható tárgy lett az informatika. Mivel a tantárgyi rendszer helyi kialakításának mozgásterét szűkült, sok intézményben „áldozatul esett” az alsós informatika tárgy, s jellemzően a 2000-ben kiadott kerettanterv szintjére visszasüllyedve, tehát a hatodik évfolyamba került az informatika oktatásának indítása. Belátható, hogy e változásoknak milyen káros hatásai jelennek, jelenhetnek meg a tanítóképzés rendszerében, ha a szakfelelősök feleslegesnek tartják majd ennek okán a leendő tanítók informatikai felkészítését. A közismereti tárgyokban történő alkalmazás eleve esélytelenné válik, hisz hiányoznak ehhez a szakmai ismeretek, másrészt jellemzően nincs is jelen a képzés különféle tárgyaiban sem a napi informatikai eszközhasználat.

Az óraszámok csökkenése kiemelten érintette a középfokot, a gimnáziumok 11-12. évfolyamait (1. ábra), melynek várható következményeként jelentős visszaesés valószínűsíthető a közép- és emeltszintű informatika érettségi vizsgák számában. E folyamatról ad összefoglaló szakmai képet az Informatika-Számítástechnika Tanárok Egyesületének állásfoglalása (Kőrösné 2012). Mindez kihat az informatikai pálya felé orientálódó diákok lehetőségeire. Nem nehéz belátni, hogy e visszaesés nemcsak a mérnök-, gazdasági informatikai pályaválasztást nehezíti, hanem az osztatlan tanárképzésbe, illetve a tanítóképzésbe jelentkezők felkészültségét is érinti. Ehhez hozzátehetjük, hogy a tanárképzés kialakult rendszerében, a szakmai, a pedagógiai-pszichológiai és gyakorlati felkészítés irányai között sem találja a helyét az IKT¹³. A régi-új osztatlan tanárképzésben teljesen hangsúlytalan maradt a pedagógiai-informatikai felkészítés, így feltehető a kérdés: hogyan és kik által valósulhat meg a jövő pedagógiai gyakorlatában az egyébként oly meghatározónak tartott, korszerű módszereket alkalmazó digitális tanulási és tanítási környezet?

A magyarázat, miszerint e csökkenés valójában a hangsúlyok átrendezését jelenti csupán, az informatika „jelenléte” nő majd azáltal, hogy beépül más tantárgyak ismeretanyagába hibás érvelés az informatikát oktató szakemberek számára. A korábban említett állásfoglalás egyértelműen a formális informatika tárgy szükségessége mellett érvelt. *„...súlyos szakmai, módszertani tévedés, amikor az informatikai ismeretek oktatását összekeverik az IKT-s ismeretek alkalmazásával, esetenként egy-egy eszköz (pl. interaktív tábla) más tanórákon történő „bevetésével”* (Kőrösné 2012).

---

¹³ információs és kommunikációs technológiák

1. ábra: Közismereti informatika tantárgy átlagóraszámainak alakulása¹⁴

A problémafelvetések második tételmondata, hogy *a közoktatási intézményekben az informatikai infrastruktúra jelentős lemaradásokkal küzd*. Erre a területre vonatkozó ellentmondások közé tartozik, hogy például a közoktatási intézmények interaktív táblákkal történő ellátottsága európai viszonyrendszerben is jónak nevezhető. Ezzel szemben a felsőoktatási intézmények, beleértve a tanító és tanárképzést folytató intézményeket sokkal rosszabb helyzetben vannak, e digitális eszköz oktatási alkalmazására történő felkészítés nehézségekkel küzd. A 2011-ben zajló, 27 európai országban folytatott vizsgálatban Magyarország például a 4. évfolyamnál 6. helyen (59 tanulóra jut 1 tábla, az EU-átlag 111), a 8. évfolyamnál 2. helyen (56 tanulóra jut 1 tábla, az EU átlag 100)¹⁵ szerepelt. Másképp fogalmazva: „Magyarország 64 ezer tantermének több mint harmadában van már interaktív tábla, nincs tehát olyan pedagógus ma hazánkban, aki ne találkozna ezzel az infrastruktúrával, nem lehet tehát megúszni azt, hogy informatikával támogatott módon tanítsunk a tanteremben” (Varga 2012: 16). Ugyanakkor az interaktív táblák kiegészítő eszközei például a szavazórendszerek, digitális palatáblák, dokumentumkamerák stb. szinte teljes mértékben hiányoznak az intézményekből. A táblák típusbeli sokfélesége, a pályázat során a helyi szakmai igények figyelembe nem vétele nem könnyítette meg, nem könnyíti meg az oktatási felhasználást.

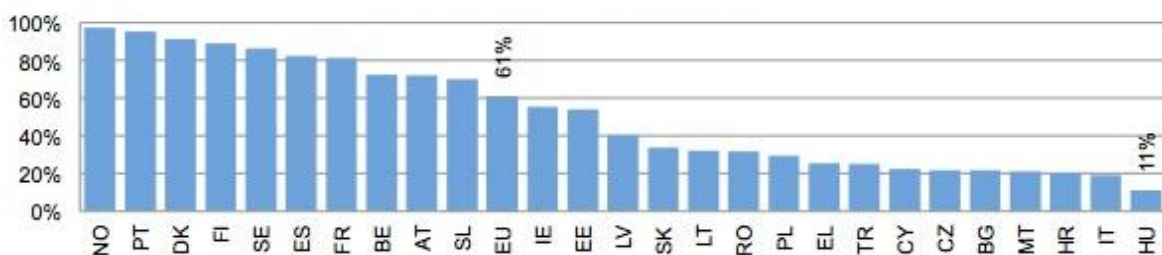
Nagyobb probléma azonban az intézmények internet-hozzáféréseinek sávszélessége, ahogyan erről az „Esélytelen diákok és 1 Mbit-es internet a magyar iskolákban” címmel, 2013. október végén megjelenő HVG cikke írt (Papós 2013). A számítógéppark részben már elavulttá vált, a SULINET által biztosított hálózati hozzáférés minősége mesze nem elegendő a tanterekben

¹⁴ Informatika a helyi tantervben. ISZE felmérés (2013. március): http://www.isze.hu/download/Informatika_felmeres_honlapra.pdf

¹⁵ Survey of Schools: ICT in Education, Final Study Report, 2013. <https://ec.europa.eu/digital-agenda/sites/digital-agenda/files/KK-31-13-401-EN-N.pdf> (2013. 07. 24.)

található digitális taneszközök, illetve informatika laborok párhuzamosan jelentkező sávszélesség-igényeinek kielégítésére. Ebben a cikkben olvasható többek között az is, hogy a meglévő eszközpark is kevésbé hatékony kihasználtsággal bír: „az általános iskolák alsó tagozatos diákjainak fele soha, vagy elvétve találkozik olyan tanítási módszerrel, amelyhez számítógépet használnak.”

E gondolat már újabb problémakörhöz vezet, a digitális tanulási környezet alkalmazásának oktatás-stratégiai, pedagógiai és szakmai felkészültségbeli kérdéseire, mely tehát szoros kapcsolatban áll a tanító- és tanárképzés, valamint a tanártovábbképzés tartalmával, fő irányjaival. A 2. ábra a számítógépes együttműködést és kommunikációt biztosító tanulási környezettel rendelkező általános iskolai diákok százalékos arányát mutatja. Az EU átlag 61%-hoz képest Magyarország 11%-os arányával az utolsó. Az általános iskola első négy évfolyamában ez az érték mindössze 5,5%.

2. ábra: A számítógépes együttműködést biztosító tanulási környezettel rendelkező diákok százalékos aránya (2011-2012)³

A stratégia hiányára utal az is, hogy a közoktatási intézmények jellemző módon tiltják az otthonról elhozott mobilkommunikációs eszközök (táblagépek, okostelefonok stb.) iskolai használatát. Nem jellemző ezen eszközök oktatási alkalmazására irányuló szándék, ezzel összefüggésben szakmai tudás megléte sem. Annak ellenére állítható ez, hogy nincs olyan szakmai felfogás, mely ne tartaná meghatározó, modern és korszerű tudásterületnek – sajnos sokszor csak a szavak szintjén –, a digitális eszközrendszer és tartalmak oktatási jelenlétének fontosságát. Ennek hátterében meghúzódó okok sokrétűek:

Az egyik a pedagógusok felkészültsége és az alkalmazás szándéka. Már nem elsősorban az eszközjellegről, technikai tudás hiánya – bár ennek magabiztossága alacsonyabb az EU átlagnál –, inkább a pedagógiai-informatikai, leginkább a tanórai alkalmazás metodikai kérdéseinek hiányai jellemzők. Ezt támasztja alá a következő megállapítás, mely az ESSIE elnevezésű kutatás³ magyar jelentésében olvasható: „A tanárok gyakrabban használnak számítógépet a felkészülés során, mint az órákon.”

A formális informatika oktatás háttérbe kerülésének, ezzel összefüggésben pedig a digitális eszközök iskolai, diákok általi felhasználás korlátozásának oka lehet továbbá a tudásfelfogás

változása is. Hisz az előbbivel ellentétesen, részben érthető módon, az analóg ismeretszerzés (többek között a hagyományos olvasás és manuális tevékenységek) hangsúlyának erősödése figyelhető meg az oktatáspolitikai törekvésekben. Az okok is egyértelműek: a korosztály indokolatlanul sok időt tölt el az iskolán kívül is a digitális környezetben, így nem szükséges ennek további erősítése az iskola falai között. A számítógép-használathoz szükséges tudást indirekt módon úgy is elsajátítják (ellessik, kitalálják stb.), nincs szükség a formális képzésre például az alsó tagozaton. A képet viszont tovább árnyalja az a társadalmi aggály, mely épp a jelzett okok miatt a „Z” generáció korai informatikai eszköz-, és internet-használati gyakorlatával kapcsolatos. A túlzó mérték és függőség, az interneten megjelenő, gyerekek felé irányuló veszélyek állandó témái szakmai és civil beszélgetéseknek. A megjelenő oktatóanyagok, illetve a szülői tájékoztatások eredménye egyértelmű. Tanítani kell a fiatalokat, a technikai megoldások megismerése alapnak számít, de emellett a tudatos felhasználás „logikai” tudáselemeivel is rendelkezni kell. Mindezt lehetőleg nagyon korán kell megtenni, hogy elkerüljék, vagy csak mérsékeljék a veszélyeket.

A problémák – érzékelhető módon – itt „érnek össze”. Azoknak a leendő pedagógusoknak lesz ez a feladata, akik maguk is egyre kevesebbet tanulnak informatikát, valamint pedagógiai-informatikai ismereteket a formális képzésük lezárásáig?

Következtetések

A megoldás csak a felsőoktatás, a tanító- és tanárképzés felől érkezhetsz. E pályát választók számára kell – divatosan megfogalmazva – megfelelő mennyiségű és minőségű képzési lehetőség biztosításával az általános és speciális informatikai, pedagógiai-informatikai kompetenciák kialakítását és fejlesztését a formális képzésen belül megvalósítani. Nem fogadható el a 21. században, hogy egy pályakezdő pedagógus első óráit e szakmai és pedagógiai tudás nélkül tartsa meg. Nem hárítható át e területre irányuló felkészítés a tanártovábbképzés rendszerére. Az a korábban, például 10-15 éve végzett gyakorló szakemberek számára nyújthat felkészítést, akik még nem tanulhatták meg a felsőoktatásban mindezeket. Természetes, hogy e terület naponta változó tudáselemeit később meg kell újítani minden érintettnek – a tanártovábbképzés számára folyamatos feladatot adva ezáltal.

A jól képzett pályakezdő, majd gyakorló tanárok már az alsó tagozat elejétől fogva – bármilyen tantárgyat, műveltségi területet oktatnak is – biztosíthatják a védelmet, valamint a tudatos és értelmes IKT használat lehetőségét azzal, hogy elfogadottá és napi gyakorlattá teszik a saját és az intézményi eszköz- és szoftverhasználatot a tanulási és tanítási folyamatban.

Melyek lehetnek a felkészítés legfontosabb irányai? A válaszok megszülettek és a lehetőségek változásával folyamatosan módosulnak már a 2000-res évektől kezdődően. A legfontosabbak kiemelésével a teljesség igénye nélkül, a tanító- és tanárképzés (pedagógiai) informatikai felkészítésével kapcsolatban a következő szükséges tényezők fogalmazhatók meg:

- *Magabiztos, korszerű és minőségi digitális írástudás birtoklása* a folyamatos önképzés igényével. Pontosan meghatározható ennek tartalma, a jelen keretek nem adnak lehetőséget a részletes kifejtésre.
- *Az informatikai eszközök, szoftverek és digitális tartalmak értékelésének képessége.* Tartalmi – szakmai, (életkor) pedagógiai, módszertani, ergonómiai szempontok figyelembe vételének képessége a digitális eszközök, tananyagok, (interaktív) segédanyagok stb. oktatási célú kiválasztásánál. Olyan tartalmak kiválasztása és későbbi alkalmazása a cél, ahol a manipulálhatóság, a kreativitás, kombinálhatóság, kísérletezés, szimulációk, valamint a tartalmakhoz történő hatékony hozzáférés biztosítható.
- *Az informatikai eszközök, szoftverek, professzionális, vagy önállóan készített digitális tartalmak tanórát előkészítő és tanórai használatának* szakmai, pedagógiai, módszertani *tervezése, megvalósítása.* Ennek részeként szükség van oktatástechnikai tudásra, így az eszközrendszerek működtetésére, a tanórai folyamatba történő beépítés módszertani megvalósítására. Mindezt olyan pedagógiai elvek mentén, mint az alkotó, önálló és csoportos tudásfelépítést támogató konstruktív pedagógia, vagy a kooperatív tanulási megoldások digitális támogatása. Olyan módszertan mentén, ahol például az interaktivitás elsősorban nem öncélúan csupán technikai jellegű, hanem pedagógiai; a tanár és tanuló között jön létre a kölcsönös adás és befogadás folyamata által, ahol a tanár is információkhoz jut például arról, hogy diákjai mit érthettek meg a tananyagból.
- Mindezek mellett az IKT társadalomra (egészségügyi, lelki, kulturális) gyakorolt hatásainak felismerése, tudatosítása – veszélyek, és megoldási módok ismerete és beépítése a pedagógiai gyakorlatba.

Olyan képzésre van szükség, mely komplex módon közvetíti a szükséges tudáselemeket a hallgatók felé. A leendő pedagógusok, a ma huszonéves diákok magukon hordozzák a digitális világgal kapcsolatos jelenlegi viszonyulásaikkal a lehetőségét annak, hogy hitelesen, hatékonyan és eredményesen közvetítsék e tudáselemeket leendő tanítványaik felé. „Csupán” arra van szükség, hogy megfelelő felkészítést kapjanak e feladatokra. Arra, hogy megértsék, a saját szakmai fejlődésükben is a technológia csak eszköz ahhoz, hogy a tanuló egyén megtalálja (felfedezze) a

válaszokat a feltett kérdésekre. Ezért kezdeményez többek között társalgást másokkal a közösségi oldalakon. Ennek érdekében csatlakozik csoportokhoz, szól hozzá vagy „lájkol” tartalmakat, oszt meg számára fontos híreket, személyes gondolatokat, képeket és különféle médiaelemeket.

„Nem okosabbak lettek a gyerekek, csak másként tudnak tanulni, mert az információk könnyen elérhetőek. De ettől még a készségeik, az íráshoz, olvasáshoz szükséges gondolkodási készségeik nincsenek meg.” (Gyarmaty 2012)

Irodalom

Dajkó Pál (2011): *Informatikaoktatás: – információhiány*. Nyelv és Tudomány, <http://www.nyest.hu/hirek/informatikaoktatas-informaciohiany> (2013. november 30. megtekintés)

Gyarmaty Éva (2012): *Elbutul a Facebook-nemzedék* <http://fn.hir24.hu/itthon/2012/02/17/elbutul-a-facebook-nemzedek/> (2013. november 18. megtekintés)

Hargitai Miklós (2012): *Digitális analfabétákat képeznek az iskolák*. Népszabadság online, http://nol.hu/belfold/20121022-digitalis_analfabetakat_kepeznek (2013. október 30. megtekintés)

Informatika a helyi tantervben. ISZE felmérés (2013. március): http://www.isze.hu/download/Informatika_felmeres_honlapra.pdf (2013. október 30. megtekintés)

Kőrösné Mikis Márta (2012): *Szakmai vélemény az informatika tantárgy kerettantervéről*. Informatika-Számítástechnika Tanárok Egyesülete, http://www.isze.hu/download/ISZE_informatika_kerettantervi_velemeney.pdf (2013. október 30. megtekintés)

NFM Infokommunikációért Felelős Államtitkárság – Ajánlás:

<http://www.isze.hu/download/KIKTAJ.pdf>

Papós Tamás (2013): *Esélytelen diákok és 1 Mbit-es internet a magyar iskolákban*. http://hvg.hu/tudomany/20131003_informatika_oktatas_sulinet (2013. október 30. megtekintés)

Tari Annamária (2011): *Z generáció*. Tericum Kiadó KF, Budapest

Varga Gabriella (2012): *Tusványos 2012: Oktatás- és nevelésügyi helyzetkép a Commitment – sátorban*. Új Katedra 2012. 09. sz.

<http://www.ujkatedra.hu> (2012. október 13. megtekintés)